

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Nobilissimvs Et Admodvm Reverendvs Dominvs D. Antonivs Abvrgvndia
Ecclesiæ Cathedralis Brvgensis Canonicvs Et Archidiaconvs R. Patri Petro
De Vos S. Th. Licentiato Ord. Eremit. S. Avgvstini Indicvm ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

NOBILISSIMVS ET ADMODVM REVERENDVS
DOMINVS
D. ANTONIVS A BVRGVNDIA
ECCLESIAE CATHEDRALIS BRVGENSIS
CANONICVS ET ARCHIDIACONVS
R. PATRI PETRO DE VOS
S. TH. LICENTIATO ORD. EREMIT. S. AVGVSTINI
INDICVM IN OMNIA OPERA
R. PATRIS HIEREMIAE DREXELII
SOCIETATIS IESV PRESBYTERI
AVCTORIS. S. P.

REVERENDE PATER,

A est animi tui, quem à multis iam annis in D. Augustini Asceterio feliciter exercuisti, submisso; ut operis tui abs illo censuram postules, qui tuâ pro suis indiget. Abnuem id certè, & quâ beneuolè licet, excusarem, nisi amicorum preces imperia crederem, & pudorem hunc, mihi percommodum, publico noxium scirem. Pareo itaque, sed inuisus, & unico comparationis unius argumento rem omnem absoluo.

Qui vnus & idem creatis in omnibus semper est Deus, nusquam tam vnice varius increatae suae pulchritudinis vestigia figit & imprimit, quam in vilibus conchyliorum testis, quas ex informi penitus elemento, tamen si sine semine, forma tamen numero pariter, ex elegantia prodigiosa signotâ mortalibus arte quotidie format.

Etenim, si qua Plinio natura diuino prorsus aruspici fides, sunt illas tot colorum differentie, tot figurae planis, concavis, longis, lunatis, lauibis, rugatis, reticulatis, striatis, denticulatis, in orbem circumactis, medio orbe cassis, in dorsum elatis, breui modo ligatis, solo latere connexis, ad plausum apertis, ad buccinam recuruis, vertice muricatis, intorto margine in mucronem emissis, foris effuso, intus replicato; ut naturam earum fabricam admirari facilius possis, quam arte vel ingenio consequi.

Superant profectò quamlibet hominis industriam, superant manum, ne dicam fidem. Verum, quod à mensibus non ita multis vidi Bergis S. VV. inoci altare, ad symmetricas architecturaciones ex sola conchyliorum varietate per quemdam è D. Francisci familia (Capucinos vocitant) religiosum, non ingenioso minùs, quam felici labore perfectum, id non modo fidem omnem superat, sed mutat, quâ valet, eloquentia prater hac fateri nos cogit, quod artis humane subsidio fiat ipsa diuina diuinior.

*Referebat peristylum tota substructio, hierotheca podium, scenam pavementum, opus intestinum omnia, subinde tamen reticulatum, subinde coronarium. Non deerat suum azaroto pavimento testaceum marmor è rudere, non tessera, non scutula, non faui, non emblemata: erat stru-
ctilibus columnis stylobata, erat spira, erat plinthus, erat astragalus, erat torus, erat scapus,
erant*

erant stryges, erat epistylium, erat pulvinus, erant volute ornabant zophoriam mutili, triglyphi, gutta, merope taenia: efferebant tympanum proieitura, efferebant cymatia: coronabat podium lorica, penetrabat transfenna, fulciebat telamon, vallabant acroteria, suspendebat tholus, tegebant lamella. Illustrabant in superpedita tam nobile candelabrorum paria, si memini, quatuor, sed è conchis similiter iam affabrè elaborata, tot Alcoris aut Mentoris toreuma putares.

Prætexebat verò totius basim operis peristroma tam insolens, ut quos habebat è conchyliis florum implexus, vel nativos omnino crederes, vel doctissimâ phrygionis acu ad miraculum usque depictos.

Videres hic ex iride, narcisso, rosa, ligustro, pulsatilla, lychnide, & leucôio seruias; videres ex sanicula, philosella, xyride, balaustis, anemone, gariophyllis, pœoniaq; lemniscos. Videres florum genus omne sive cum pericarpis, geniculis, stribus, umbellis & nymphis.

Quid plura? videres hæc omnia, & nihil tamen, nisi viles concharum atregias præ manibus haberes & oculis. Vsq; adeò Ascetes hic in tam informi materia omnes omnium artium formas eleganter expresserat, & uno in opere se architectum, polionem, flammearium, tornionem, polymitarium, phrygionem, aurificemq; monstrarat.

At quorsum hæc omnia? non alio, quam ut doceam, tuâ pariter unius industriâ reddi DREXELIVM DREXELIO meliorem, pene dixerò, diuinò diuinorem. Quàm diuinè, quàm piè, quàm disertè, quàm ad mores instituendos accommodè, quàm ad vitia eradicanda strenuè, quàm ad virtutes animis inferendas, religiosè, quàm ad proximî Deiq; amorem accendendum feruenter scripserit R. P. HIEREMIAS DREXELIVS, eruditus in paucis Societatis IESV clericus, nemo non videt.

Quidenim Trifmegistus ille, quem primum edidit? an non perquam efficaciter conscientie, Calitum, corporisq; cultum nos docet? Quid Amussis? an non, ut hæc ipsa feliciter exequamur, rectam in omnibus intentionem præcipit? Quid Nicetas, quid Phaëton, quid Aurifodina? an non tres omnium in nobis malorum radices perniciosissimas, incontinentie nimirum, lingue & otij vitia euellere stirpitus? Quid Aloë, quid Rhetorica cælestis, quid Rosa? nihil profectò, nisi, quò prædicta facilius euincamus, contrariis animum virtutibus diligenter excolere? Quid Patientie gymnasium, quid Heliotropium? Nihil, nisi, quò patiendò reddamur apathi, ei nos conformare, qui pati non potest? Quid Delicie generis humani, quid Horologium tutelaris Angeli, quid Architectus Noë, quid Propheta Daniel, aliq; Sanctorum non pauci? nisi Deorum exemplis atque subsidio, quasi geminis quibusdam alis euectos, terrena transcendere, cælestibus adspirare? Quid Aternitatis Prodromus, quid Zodiacus, quid Christi tribunal, quid Damnatorum carcer, quid Beatorum ciuitas, quid Aternitas ipsa? quàm, ubi pallidus præforibus apparitor steterit, expendere sedulo, an quos nobis Deus elargitus est soles, per hunc beatitudinis assertæ Zodiacum rectè decurrerint? ac proinde ad incorrupti Iudicis horrendum tribunal, aut vitæ aut mortis, & quidem æternæ sententiam operiri.

Quare, tamen non paucas doctissimorum virorum lucubrationes, quæ lampadem & demorsos ungues sapient, volui & reuolui quàm sapissimè. Ingenuè tamen fateor me illos inter parem fortasse DREXELIO aliquando vidisse, at superiorem certè nunquam. Quid enim in tantis tanti viri Commentariis desiderari possit, difficile dictu est. quot sententias tot oracula, quot capita, tot miracula numero.

Vidisti tamen REVERENDE PATER, quid ad famam, quid ad præmium DREXELIO commodè iuxta atque utiliter superaddi posset, vidisti inquam, & ingenio iudice simul, ac indice calamo demonstrasti, quid DREXELIVM DREXELIO utilem magis ac celebrem, atque adeò seipso maiorem reddere posset.

Deerat nimirum illi, quæ temere sparsis in litore conchis insolens ex arte substructio; deerat, quæ nascitur interlectis ex omni genere floribus in seruiæ vel reticuli figuram grata commixtio.

Compo-

Compositis itaque, in commodiorem totius operis usum, diuersis Indicibus, tam congruè, tam fructuosè elegantissimos DREXELII Commentarios, in Sententias, in Moralia, in Historias, in Catechesin, in Conciones, subtruxisti pariter ac miscuisti, ut quantum (cuius antè meminì) testaceum pegma sparsas temere conchas, quantum encarpa ignaros ordinis flores superant, tantum DREXELIUS Indicibus adeò commodis illustratus, DREXELIO prius incomposito antecellat.

Nec enim quidpiam vel ad generis humani delicias, vel ad celestis doctrina, patriaq; aptius excogitari potest, quàm immensi operis tam officiosa simul ac brevis epitome. Falsi me argue, ni fidem facio.

Quàm singularis industria, quàm nobilis emolumenti, quàm arcta necessitatis munus sit, pueritiâ necessariis ad salutem præceptis instruere, docet, quæ hæreseos antidotum, basis religionis, pietatis gymnasium, morum amussis, anchoraq; salutis est Catechesis.

Vis munus hoc facile, vis apposite, vis eloquenter obeat Catechista? non illi Casareo, non Makeblydio, non Outermanno, non Daueronio opus, sufficit vnus, quem addidisti DREXELIO Catechistus Index, hunc consulat, & excellet.

Vis homines in omni consuetudine duos, incultos, horridos, immò vix homines quispiam morum præceptor egregius ad omnem humanitatem, & dignos politico Christiano mores informet? consulat, quàm hic exhibes Moralium tabulam, & quidquid Politico-Christianò Scribanus, quidquid suis in Tacitum lucubrationibus Commentator non vnus edisserit, compendio demonstratum inueniet.

Vis atatem suam modernus historicus repetitus iam inde ab orbe condito ad hoc usque tempus exemplis oblectet, & instruat? consulat, quem describis illorum Catalogum.

Vis obscurioris è sacra pagina pronuntiati perspicuam germanamq; sententiam Interpreter ostendat? consulat, quàm designas eorum epitomen.

Vis denique Parochum, vis sacrum Ordinis alicuius Oratorem, cui vel librorum, vel temporis, vel industria curta supellex est, quacumque demum Dominicâ vel Festâ totius anni die, ad populum ornatè, grauius ac copiosè verba facere: vis non aliter, quàm si omnes, qui adhuc editis vulgò concionibus claruerunt, mente ac memoria complexus esset docere, delectare, mouere? consulat vnum pro omnibus, quod ex DREXELIO tam feliciter concinnasti mille supra sexcentos circiter concionum compendium, & palmam feret.

Sic nempe mi PATER & Catechistam, & Politicum, & Historicum, & Interpretem, & Concionatorem breui operis vnus epitome formas ex tempore. Felix epitome, quæ vnus libri pretio tot de materia tam multiplici scriptorum pretiosa volumina redimìt! felix (quod pace tuâ dixerim REVER. PATER) felix inquam huius auctor epitomes, qui HIEREMIAM DREXELIUM tam eruditis prælectionibus, tam disertis concionibus feliciter immortuum, feliciter multò cathedra reddit & pulpito.

Omne, nimirum, tulit punctum qui miscuit vtile dulci.
Itaque quisquis abhinc P. HIEREMIAM DREXELIUM, ut aui nostri scriptorem eximium iure suspiciet, suspiciet quoque meritò R. P. DE VOS, ut tanto Doctore, tanto Verbi diuini præcone post mortem doctius in lucem edito gloriosum, sic vouet, sic sperat, imò verò sic fide iubet Idibus Iulii M. DC. XLIII.

REVERENDE PATER .

R. V. ^{R.E}

Humilis Seruus

BVRGVNDIA Archidiacon. Brug.

†† 2

F. P. E.